

Díszdoktori címmel tüntették ki dr. Fazakas Sándort

A kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) 2017. október 26-án fogadta díszdoktorává dr. Fazakas Sándort, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem szociálétikai és egyházszociológiai tanszékének tanszékvezető egyetemi tanárát, a doktori iskola vezetőjét, a doktori és habilitációs tanács elnökét, aki egyben Tiszántúli Református Lelkésztovábbképző Intézet vezetője és a Hosszúpályi Református Egyházközösség lelképásztora.

Fazakas Sándor díszdoktorrá avatásának javaslatát a BBTE Református Tanárképző Kara terjesztette az egyetem szenátusához, ugyanis társult tanára ennek a karnak. Laudációját dr. Lukács Olga, a Református Tanárképző Kar dékánja olvasta fel. Az oklevél ünnepélyes átadása után Fazakas Sándor Reformáció és modernitás címmel tartott előadást.

Dr. Fazakas Sándor laudációja a Doctor Honoris Causa cím átadásakor

Ha figyelembe vesszük, hogy a Babeş–Bolyai Tudományegyetem által felállított normák alapján kik kaphatnak Doctor Honoris Causa címet, bizony a teológia területén nagytalálással kellene keresnünk a jelöltet.

Teológiából Nobel-díj vagy újabb felfedezés, találmány? Felfedezni, hogy az Istenbe vetett hit mitől lesz teljesebb, vagy olyan tézis, esetleg újabb hitvallási tétel megfogalmazása, „feltalálása”, amely ebben a több száz egységre darabolt keresztyénségben

mindenki számára elfogadott? Fazakas Sándor professzornak mindennek ellenére olyan érdemei vannak, amelyek méltóvá tették erre az ünnepségre.

Kicsoda ő? Magyarországi teológiai professzor, tehát külföldi és mégis bel-földi, hisz erdélyi, aki Marosvásárhelyen született 1965-ben, ott is érettségizett, majd folytatni kívánta édesapja hivatását, s így 1984-ben a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetbe nyert felvételt. A katonaságot követően kezdte el tanulmányait 1985-ben, s egy évet a kolozsvári intézet nagyszabedű német nyelvű szász-evangélikus fakultásán folytatta. Családjával viszontagságos körülmények között telepedett át Magyarországra, és a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen fejezte be tanulmányait 1991-ben. Megnősült, felesége Bartha Zsuzsanna, aki szintén lelkész, és három fiúgyermekük van.

A Romániában átélt kommunista évek és az itt megtapasztalt egyházi sors meghatározták teológiai érdeklődését és látásmódját. Debreceni tanulmányait követően a Münsteri Egyetem Teológiai Fakultásán (Evangelisch-Theologische Fakultät der Westfälischen Wilhelms-Universität) rendszeres teológiát, szociáletikát hallgat H. H. Eßer, W. Neuser, E. Lessing, K-W. Dahm professzoroknál, gyakorlati teológiát, pontosabban gyülekezetépítési gyakorlatot pedig M. Herbst professzornál, majd a későbbiekben újból a münsteri és a heidelbergi egyetem, az emdeni Johannes a Lasco Könyvtár, illetve az Alexander von Humboldt Alapítvány kutatói ösztöndíjasa.

1992-től református lelkész Milotán, majd 1995-től Hosszúpályiban. Lelkészi kinevezésével párhuzamosan 1995-től a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola óraadó tanára, 1997 óta pedig a DRHE szociáletikai tanszéken tanít tanársegédi, adjunktusi, docensi és professzori minőségben. 2001–2003 között az egyetem rektorhelyettese, 2005–2011 között – két ciklusban – az egyetem rektora, jelenleg pedig a DRHE doktori iskolájának vezetője és a doktori és habilitációs tanács elnöke.

Fazakas Sándor több könyv és több száz tanulmány szerzője, valamint több ISI-rangú folyóirat a szerkesztőbizottsági tagja, mint például a *Zeitschrift für Evangelische Ethik (ZEE)* szakfolyóiratnak. Számos nemzetközi teológiai konferenciának szervezője, több jeles európai teológiának (például Münster, Heidelberg, Bécs) és szakmai fórumnak vendégelőadója, valamint Református Tanárképző Karunk társult tanára 2004-től.

Tagja több magyar és nemzetközi közegyházi, illetve szakmai-tudományos bizottságoknak. Például 2001-től a Gesellschaft für Evangelische Theologie tagja, 2013-tól az elnökség tagja; 2005-től az Európai Protestáns Egyházak Közössége (GEKE/CPCE) etikai szakbizottságának tagja; 2002–2006 között a Református Egyházak Világszövetsége Európa-területi Bizottságának (WARC EAC), közelebbről teológiai bizottságának tagja; 2002–2006 között a Leuenberg Lehrgespräch, 2006-tól a GEKE/CPCE délkelet-európai munkabizottságának tagja, továbbá a Societas Ethica, a Karl Barth-Gesellschaft stb. tagja. Részt vett több nemzetközi tudományos szakbíráló bizottságban.

Kutatási területéből a következőket emelném ki: az egyház és az állam viszonya; a társadalmi etika területén: a vallások és egyházak kihívásai a közép-európai változások után; a megbékélés társadalmi etikai vonatkozásai és a történelmi bűnök; az európai integráció vonatkozásában: az egyház és a teológia főbb funkciói és szerepe az egységes Európában; Kálvin János és a református protestantizmus etikája.

Egyik kiemelkedő tevékenysége közé sorolható Barth Károly magyarországi hatástörténetinek kutatása, amelyet a nemzetközi Barth-kutatás is kiemelten számontart, valamint ehhez kapcsolódóan a Kelet-közép-európai Karl Barth Kutatóintézetének megalapítása a DRHE-en. Írásaiban, előadásaiban olyan témákat tárgyal, amelyek személyes meggyőződése, hitvallásai is, s ezáltal megha-

tározó hatással van mind a nyolc magyar református teológiai egyetem hallgatóira, valamint doktorandusaira, a református lelkészekre.

Az egyetem, ahol oktat, jól pozícionált, hisz 1538-tól a DRHE a Kárpát-medence Heidelbergjeként határozza meg az összmagyar reformátusság teológiai orientációját.

Rektorként – elsőként a teológiai egyetemek és karok sorában – elindította az egyetem rendszeres minőségbiztosítási programját, amely a 2009-es akkreditáció során kiemelt elismerésre tett szert. Kijelentését, miszerint „a továbbképzésekre a lelkészeknek is szükségük van, csakúgy mint az orvosoknak vagy a jogászoknak”, tett követte, és 2002-ben kezdeményezte a Tiszántúli Református Lelkésztovábbképző Intézet megalapítását, amelynek ma is vezetője, és kidolgozta a lelkésztovábbképzés rendszerét a Magyarországi Református Egyház lelkészei számára. Majd gyakorlati és alkalmazott teológiai segédanyagként újraindította az *Igazság és Élet* című lelkipásztori szakfolyóiratot, amelynek jelenleg is főszerkesztője.

A gyülekezetek vezetése és menedzselése jelentős szerepet kap programjában. Ennek a témának szenteli a *Vezetés és menedzsmen az egyházban és a diakóniában* című könyvét. A kiindulópontja Hans-Jürgen Abromeit püspök állítása: „Az egyház minden tevékenységet lelkileg és teológiailag kell hogy megalapozzon. Annak azonban mindig van gazdasági aspektusa is. Ezt figyelmen kívül hagyni inkább elvakultság, semmint teológiai tisztesség.” Fazakas Sándor ekként viszi tovább a gondolatot: „Álszent dolog kritizálni a gazdasági rendszert a maga egészében, ha ugyanakkor gyülekezeti és egyházi szinten profitálni szeretnénk belőle.” Arra buzdít, hogy a lelkész igyekezzék jó vezető, másokat is inspiráló személy lenni, mert a környezetükben dolgozó személyek csak így lehetnek valóban hatékonyak.

Több szociáetikai kérdést fogalmaz meg a *Kálvin időszzerűsége* című kötetben. Például a munkához való viszonyt: Kálvin nem elégszik meg azzal, hogy a hivatás fogalmát kiterjessze a világi munkavégzésre is, hanem keresi minden emberi munka teológiai motivációját. Az isteni és emberi munka egymásnak való megfeleltetése, pontosabban a munka teológiai összefüggésben való szemlélése kizárja mind a lustaságot, mind pedig a munka istenítését, vagy azt, hogy emberi munkát a kereslet-kínálat szerinti „árucikknek” tekintsék. A munka hivatás jellege éppen abban áll, hogy Isten az embert a munka által hívja a felebarát szolgálatára és a szociális gondok felszámolására. Ezért Kálvin János – a termelő, a kézműves és a kereskedő munkáján túl – figyelmet szentel a technikai és intellektuális munkavégzésnek is.

Fazakas Sándor professzor különböző szociáetikai kérdések vonatkozásában is hallatja szavát. A környezetvédelem kapcsán például ezt írja: „Az egyház az alkotmányozás folyamatához, ennek során a környezettudatos életszemlélet kialakításához a természettel való kapcsolat spirituálisának megélésével járulhatnak hozzá. A jövő nemzedékek érdekeinek és jogainak képviselője megköveteli nemcsak az élő környezet megőrzését, hanem az épített-kulturális

környezet áthagyományozását, valamint az ember lehető legegészségesebb, manipulálatlan biológiai-genetikai állapotának átörököltetését.⁷⁷

Fazakas Sándor igen lényegesnek tekinti a megbékélés társadalmi etikai vonatkozásait és a történelmi bűnök kérdését, és így döntő módon határozza meg a napjaink protestáns nemzedékének felfogását. Hadd idézzem: „Az emlékezés konjunktúrájának időszakában élünk, ez az identitás-politika része, felerősítve a média és az »élménytársadalom« igénye által. Ennek vallási dimenziói is megjelennek. A szent helyek, kvázi-liturgikus dimenziók, elkötelezni és irányítani akarnak. Az eltérők tévelygőknek számítanak, akiket a közösség megvetéssel illet. Az egyházaktól nem idegen az emlékezés, a Krisztus halálára és feltámadására emlékeztetés. Ez azonban istentisztelet is, nem pedig megáldása vagy megszentelése a nemzeti ünnepeknek, nem a fennálló állapotok szentesítése. A történelem nyitott. Tehát nem az a baj, ha a történelem többféle olvasatú, hanem az, ha valaki egy olvasatot kizárólagossá akar emelni. Az egyház a múltat is a bűn és kegyelem, az ítélet és a szabadítás összefüggésében szemléli.”⁷⁸

A múlt feltárása és megismerése, majd megítélése a református egyházban nem merülhet ki néhány szenzációs eset leleplezésével, listák állításával, féligazságok megszellőztetésével, sejtetéssel, hiszen itt emberi sorsokról és emberi méltóságról van szó – figyelmeztet Fazakas Sándor. Természetesen ennek ellenkezője sem járható út, mert nem mondhatjuk azt, hogy ez a kérdés ma már senkit nem érdekel. Ez egyszerűen azoknak az arculcsapását jelentené, akik ténylegesen áldozatai voltak a rendszernek.

A megbékélés úgy válik igazán termékenyítővé, ha nem csak a múltunkra és saját magunkra tekintünk, hanem arra, hogyan tudunk egymással megbékélve, közösen szolgálni másokért.

Fazakas Sándor legutóbbi könyvében a *Vétkezünk... Egyház a történelmi és társadalmi bűnösszefüggések rendszerében* (2017) a következő kérdésekre keresi a választ: Vétkezh-e az egyház mint egyház? Hogyan érinti a tagok bűne, mulasztása vagy felelőtlensége a hívők közösségét, annak intézményes és szervezeti formáját? Milyen összefüggés van az egyház múltban elszenvedett üldöztetései, valamint a totális politikai rendszerek fenntartásában vállalt szerepe között?

Napjainkban felértékelődött az etikai tájékozódás iránti igény. Ennek tesz eleget a reformáció 500 éves évfordulójának is tisztelegve a Fazakas Sándor által kezdeményezett és szerkesztett, nemrég megjelent *A protestáns etika kézikönyve* című munkája. A könyv egyrészt módszertani segítséget nyújt az önálló és felelős erkölcsi véleményformálás kialakításában, másrészt betekintést enged az etika, illetve szociáletika főbb területeibe, a kommunikáció, környezet és tech-

⁷⁷ A természetnek önmagában is értéke van. In: *Magyarországi Református Egyház*. 2011. február 16. Ld. <http://reformatus.hu/mutat/alkotmanyozas-jogok-es-kotelezettsegek-a-koernyezetvedelmi-alkotmanyozasban/>

⁷⁸ Elhangzott a 20. század történelmi eseményeinek jelentősége a Közép- és Délkelet-Európa kulturális régióban működő egyházak együttélésében témájú konferencián, Budapest, 2011. március 13.

nika, házasság és család, gazdaság és közélet stb. etikai dilemmáiba, válasz- és útkeresésébe, megoldási kísérleteibe.

Fazakas Sándor teológiai gondolkozása az egyházak közötti közeledést segíti elő, éspedig abban a formában, hogy a múlt keresztyéni módon történő feltárása a közeledést és a közös jövőt biztosíthatja.

Ezúttal szeretnék köszönetet mondani neki mindazért, amit eddig tett Református Tanárképző Karunkért, és azt kívánom, hogy a továbbiakban is Isten áldja meg munkásságát, életét, családját, a hosszúpályi gyülekezetet, kollégáit és az egyetememet, ahol oktat.

Lukács Olga

